

УДК 378.147.016:616.1/4-07]-057.87-044.337

Н.С. Михайловська, М.О. Шальміна, С.А. Моргунова, Г.В. Грицай

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ДИСЦИПЛІНИ «ПРОПЕДЕВТИКА ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ» ЗА КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ ДЛЯ СТУДЕНТІВ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «СТОМАТОЛОГІЯ»

Запорізький державний медичний університет

Резюме. У статті наведені особливості організації навчального процесу з дисципліни «Пропедевтика внутрішньої медицини» для студентів, які навчаються за спеціальністю «Стоматологія», за кредитно-модульною системою на кафедрі загальної практики – сімейної медицини Запорізького державного медичного університету. Продемонстровано, що удосконалення навчального процесу за кредитно-модульною системою дозво-

ляє набути високого рівня знань, необхідних для майбутньої практичної діяльності лікаря-стоматолога, що, у свою чергу, буде сприяти досягненню кінцевої мети навчання – підготовці кваліфікованого конкурентоспроможного спеціаліста.

Ключові слова: кредитно-модульна система, пропедевтика внутрішньої медицини, лікар-стоматолог.

Вступ. На сьогодні підготовка медичних кадрів у вищих медичних навчальних закладах України здійснюється за кредитно-модульною системою відповідно до вимог Болонської декларації. Кредитно-модульна система організації навчального процесу, як основа Європейської кредитно-трансферної та акумулюючої системи – ECTS, має на меті [1, 3, 5]:

- підвищення можливостей студентської мобільності,
- досягнення сумісності програм підготовки та кваліфікацій,
- забезпечення навчання студентів за індивідуальною варіативною частиною освітньо-професійних програм,
- підвищення якості підготовки фахівців та їх конкурентоспроможності,
- забезпечення доступу до ринків праці,
- посилення престижу вищої освіти України.

Європейська кредитно-трансферна система спрямована на оптимізацію навчального процесу, яка пов'язана зі зростанням вимог до студента, його вмінням аналізувати та засвоювати велику кількість інформації в обмежений термін з одночасним формуванням практичних навичок та вмінь [4, 6].

Тому, основним завданням кредитно-модульної системи організації навчального процесу є підбір таких форм і методів навчання, які дозволять не лише надати студенту нові знання, але й залучити студента в систему безперервної професійної освіти та самоосвіти.

Основна частина. Однією з необхідних умов організації навчального процесу за кредитно-модульною системою є наявність робочої навчальної програми з дисципліни. У Запорізькому державному медичному університеті (ЗДМУ) організація навчального процесу з дисципліни «Пропедевтика внутрішньої медицини» для студентів, які навчаються за спеціальністю «Стоматологія», здійснюється за кредитно-модульною системою відповідно до вимог типової програми

[1, 6]. Метою навчання студентів є придбання професійних знань, умінь і навичок для формування алгоритму рішення практичних завдань, формування клінічного мислення і професійної поведінки [4].

Дисципліна «Пропедевтика внутрішніх хвороб» першою знайомить студента з клінікою, надає перші навички вірного спілкування з хворим і практичного підходу до його обстеження [7]. У результаті вивчення навчальної дисципліни «Пропедевтика внутрішньої медицини» студент, який навчається за спеціальністю «Стоматологія», повинен знати: основи етики та деонтології; принципи розпитування хворого за традиціями вітчизняної терапевтичної школи; методіку проведення об'єктивного обстеження хворих; основні синдроми при захворюваннях внутрішніх органів та пояснювати механізми їх розвитку; методи обстеження та сучасні класифікації при захворюваннях внутрішніх органів; принципи надання хворим невідкладної допомоги, що може стати вирішальним фактором життя та здоров'я хворого.

У процесі навчання студенти повинні оволодіти методікою розпитування та фізикального обстеження хворих із патологією внутрішніх органів; вміти узагальнювати результати розпиту та огляду хворих і вирізняти на їх підставі основні симптоми і синдроми; трактувати взаємозв'язок скарг хворого та проводити попередню оцінку щодо ураженої системи організму.

Стоматолог постійно контактує з великою кількістю пацієнтів. Уважне спостереження за ротовою порожниною дає багато інформації про стан внутрішніх органів людини. Тому одним із завдань пропедевтики внутрішніх хвороб є вивчення взаємозв'язку між хворобами внутрішніх органів та станом слизової оболонки ротової порожнини та язика. З одного боку, це поглиблює професійні знання лікаря-стоматолога, з іншого – робить його важливим учасником процесу ранньої діагностики та профілактики поширених внутрішніх хвороб.

Робочу програму дисципліни «Пропедевтика внутрішньої медицини» для студентів, які навчаються за спеціальністю «Стоматологія», розроблено на підставі типової програми для студентів 2-5-х курсів стоматологічних факультетів ВМНЗ III-IV рівнів акредитації, затвердженої Головним управлінням освіти, науки та інформаційно-аналітичного забезпечення МОЗ України від 2010 року. Відповідно до робочої програми на вивчення цієї дисципліни відведено 45 годин (1,5 кредити): 6 годин – лекції, 24 години – практичні заняття та 15 годин – самостійної роботи. Програма складається з одного модуля, що містить один змістовний модуль.

Під час вступної лекції до відома студентів-стоматологів доводиться вся необхідна інформація, яка стосується термінів, порядку та умов здійснення модульного контролю.

На кафедрі загальної практики – сімейної медицини ЗДМУ при вивченні дисципліни «Пропедевтика внутрішньої медицини» передбачається застосування різних методів визначення рівня підготовки студентів:

- тестовий контроль,
- розв'язування ситуаційних задач,
- контроль практичних навичок (курація хворих, аналіз результатів лабораторно-інструментального обстеження, обґрунтування діагнозу на підставі синдромального підходу).

На кожному практичному занятті проводиться тестовий контроль вихідного рівня знань, далі здійснюється опитування за темою заняття. Під керівництвом викладача проводиться клінічний розбір хворих з патологією внутрішніх органів. Обов'язково звертають увагу на наявність порушень слизових оболонок ротової порожнини при різних патології внутрішніх органів. Заняття завершується проведенням тестового контролю заключного рівня знань студентів.

Сучасне забезпечення якісної освіти лікарів-стоматологів потребує від викладачів безперервного вдосконалення та креативних ідей, реалізованих на надійній матеріально-технічній базі. Тому викладачі кафедри постійно працюють над удосконаленням методики викладання дисципліни. Інноваційною формою науково-методичного забезпечення навчальної діяльності на кафедрі є пакет навчально-методичних матеріалів для студентів за спеціальністю «Стоматологія», який містить:

- тексти та конспекти лекцій;
- методичні розробки до практичних занять та самостійної позааудиторної роботи студентів;
- збірки тестових завдань для перевірки базисного, поточного та заключного рівня знань студентів;
- інформаційні стенди, відеофільми, мультимедійні презентації.

Формування практичних навичок може здійснюватися лише із застосуванням діяльнісного підходу в навчанні, який полягає в активному

отриманні знань та подальшим умінням їх застосовувати [2]. Тому особлива увага приділяється розв'язанню ситуаційних задач, що потребує від студентів не лише знання теоретичних основ дисципліни, а і вміння логічно мислити, аналізувати інформацію та її узагальнювати.

Співробітниками кафедри розроблений навчальний посібник, використання якого полегшує студентам засвоєння основних питань із пропедевтики внутрішніх хвороб та дозволяє викладачу проводити контроль початкового рівня знань кожного студента.

Важливим аспектом викладання пропедевтики внутрішніх хвороб для студентів-стоматологів є збільшення наочності за рахунок використання комп'ютерної техніки, відеофільмів, слайдів та фотографій за нозологічними одиницями для підвищення засвоєння матеріалу.

Оцінку рівня знань студента за практичними заняттями з дисципліни проводять за бальною системою. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати при вивченні модуля, становить 200, у тому числі за поточну навчальну діяльність – 120 балів. За результатами модульного підсумкового контролю – 80 балів. Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 50 балів. Для оцінювання поточної навчальної діяльності використовується єдина шкала, яка визначає фіксовані значення для максимально можливої (110 балів, якщо поточні оцінки – «відмінно») та мінімально необхідної (60 балів, якщо поточні оцінки – «задовільно») кількості балів. Бали за поточну успішність прив'язуються до середньої арифметичної оцінки за традиційною п'ятибальною системою незалежно від кількості занять у модулі.

На кафедрі існує система заохочувальних додаткових балів, які отримуються при виконанні студентами різних видів індивідуальної роботи: участь у роботі студентського наукового гуртка на кафедрі, підготовка доповіді та виступ на студентській науковій конференції, отримання призового місця та нагороди на конференції та олімпіаді. При цьому, індивідуальна робота студентів оцінюється за кожен вид роботи з урахуванням якості її виконання. Максимальна кількість балів, яка може добавлятися до кількості балів поточної успішності, не може перевищувати 10 балів.

Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, контролюється при підсумковому модульному контролі.

Після завершення вивчення всіх тем модуля, на останньому контрольному занятті, для виявлення кінцевих отриманих знань студента, здійснюється інтегруючий підсумковий модульний контроль, який дозволяє в цілому оцінити глибину знань засвоєного студентом матеріалу. До підсумкового модульного контролю студент допускається за умови повного виконання завдань,

передбачених робочою навчальною програмою, та набрання мінімальної кількості балів із модуля. Оцінювання модуля проводиться з урахуванням суми балів за поточну навчальну діяльність, індивідуальну роботу та підсумковий модульний контроль.

Таким чином, організація навчального процесу дисципліни «Пропедевтика внутрішньої медицини» для студентів за спеціальністю «Стоматологія» на кафедрі загальної практики – сімейної медицини ЗДМУ дозволяє активно впроваджувати в навчальний процес основні положення Болонської декларації.

Висновок

Удосконалення організації навчального процесу з дисципліни «Пропедевтика внутрішньої медицини» за кредитно-модульною системою для студентів, які навчаються за спеціальністю «Стоматологія», дозволяє набути якісні знання, необхідні для майбутньої практичної діяльності лікаря-стоматолога, що, у свою чергу, буде сприяти досягненню кінцевої мети навчання – підготовці кваліфікованого конкурентоспроможного спеціаліста.

Література

1. Вища освіта України і Болонський процес: навч. посіб. / [М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, В.Д. Шинкарук та ін.]; за ред. В.Г. Кременя. – Тернопіль: Навч. книга-Богдан, 2004. – 384 с.
2. Деякі аспекти реформування вищої медичної освіти / Ю.М. Колесник, Ю.М. Нерянов, М.О. Авраменко [та ін.] // Мед. освіта. – 2013. – № 2. – С. 69-72.
3. Медична освіта у світі та Україні: Додипломна освіта. Післядипломна освіта. Безперервний професійний розвиток / [Ю.В. Поляченко, В.Г. Передерій, О.П. Волосовець та ін.]. – К.: Книга плюс, 2005. – 383 с.
4. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003 – 2004 рр.) / за ред. В.Г. Кременя. – К.; Тернопіль: Вид-во ТДПУ, 2004. – 147 с.
5. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / [за ред. З.І. Курлянд]. – К.: Знання, 2007. – 495 с.
6. Про запровадження у вищих навчальних закладах навчальної дисципліни «Вища освіта і Болонський процес»: наказ МОН України № 414 від 21.05.2004 // Вища освіта України і Болонський процес: навч. посіб. / [М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, В.Д. Шинкарук та ін.]; за ред. В.Г. Кременя. – Тернопіль: Навч. книга-Богдан, 2004. – С. 13.
7. Проблеми інтеграції української медичної освіти у світовий освітній простір: матеріали Всеукр. навчально-наук. конф. – Тернопіль: ТДМУ, 2009. – 314 с.

ПУТИ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА ПО ДИСЦИПЛИНЕ «ПРОПЕДЕВТИКА ВНУТРЕННЕЙ МЕДИЦИНЫ» В СООТВЕТСТВИИ С КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЙ СИСТЕМОЙ ДЛЯ СТУДЕНТОВ, ОБУЧАЮЩИХСЯ ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ «СТОМАТОЛОГИЯ»

Н.С. Михайловская, М.А. Шальмина, С.А. Моргунова, А.В. Грицай

Резюме. В статье представлена организация учебного процесса по дисциплине «Пропедевтика внутренней медицины» для студентов, обучающихся по специальности «Стоматология», в соответствии с кредитно-модульной системой на кафедре общей практики – семейной медицины Запорожского государственного медицинского университета. Показано, что усовершенствование организации учебного процесса за кредитно-модульной системой позволяет получить высокий уровень знаний, необходимых для будущей практической деятельности врача-стоматолога, что, в свою очередь, будет способствовать достижению конечной цели обучения – подготовке квалифицированного конкурентоспособного специалиста.

Ключевые слова: кредитно-модульная система, пропедевтика внутренней медицины, врач-стоматолог.

IMPROVEMENT OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN DISCIPLINE «PROPEDEUTICS OF INTERNAL MEDICINE» ACCORDING TO THE CREDIT-MODULAR SYSTEM FOR DENTISTRY STUDENTS

N.S. Mykhailovska, M.A. Shalmina, C.A. Morhuntsova, A.V. Hrytsay

Abstract. This article presents the organization of the educational process for the discipline «Propedeutics of Internal Medicine» for students majoring in «Dentistry» in accordance with the credit-modular system for the department of general practice – family medicine in the Zaporizhzhya State Medical University. It is shown that the credit-modular system of educational process provides a high level of knowledge required for the future practice of a dentist, which in turn will contribute to the ultimate goal of education – training of a qualified competitive specialist.

Key words: the credit-modular system, propedeutics of internal medicine, dentist.

State Medical University (Zaporizhzhya)

Рецензент – проф. Л.П. Сидорчук

Buk. Med. Herald. – 2014. – Vol. 18, № 4 (72). – P. 260-262

Надійшла до редакції 13.10.2014 року